

Donderdag

den 29 Januarij.

B E V E L S C H R I F T.

W^{ij} Mr. *Cornelis Felix van Maanen*, Minister van Justitie, als door Zijne Majesteit bij voordring belast met de waarneming der functien van Eersten President van het Hoog Gerechtshof te 's Gravenhage,

Bevelen, uit kracht van de Wet, dat de Assises in de provincie Gelderland, voor het eerste viertendeel jaars van den jaer 1829, zullen geopend worden te Arnhem, op Maandag den 30sten Maart eerstkomende, des morgens ten tien ure, op den voet, bepaald bij de artikelen 16, en 17 der publicatie van den 11sten December 1813,

Benoemt om dezelve te presideren den heer Mr. *Dominicus Nicolaus Josephus Hondelink Heerbens*, raad in bovengemeld hoog gerechtshof;

En gelasten, dat deze ter d'igentie van den heer Prokureur-Generaal zal worden bekend gemaakt en afgekondigd.

Aldus gedaan te Brussel, den 28sten December 1828.

VAN MAANEN.

Van wege den Heer Eersten President:

De fungerende Eerste Griffier van het Hoog Gerechtshof:

J. H. SPEIRMAN.

FRANKFORT, den 24sten Januarij.

Een berigt van de Servische grenzen, van den 7den dezer, behelst het volgende: — In de Turksche Donau-vestingen zijn aanmerkelijke versterkingen van troepen aangekomen. Uit de lijsten van de rantsoenen, voor welke de beambten der verpleging te zorgen hebben, laten zich deze versterkingen eenigzins opmaken. Volgens deze lijsten bestond het garnison van Widdin vroeger uit 15,000 man infanterie, 4000 ruiters en 1200 artilleristen. Sedert den 1sten December worden aan 20,000 man infanterie, 6000 man kavallerie en 1200 artilleristen rantsoenen uitgedeed. Nicopoli, eigenlijk eene opene stad met een versterkt kasteel, telde tot den 20sten November 6000 man infanterie, 4000 man kavallerie met 400 artilleristen; tot den 1sten December moesten aldaar voor 8000 man infanterie, 10,000 man kavallerie en 4000 artilleristen levensmiddelen en voerdrade in gereedheid gehouden worden. Deze troepen zouden van Schumla derwaarts komen, vermits de verpleging voor de hoofdarmee dagelijks moeilijker werd en dezelve dus verder uiteen moest verlegd worden. Semendria had tot den 15den November 4000 man infanterie en 6000 man kavallerie, sedert den 1sten December 6000 man infanterie en 6000 man kavallerie. Te Rustschuck was de verpleging tot den 8sten November op 16,000 man infanterie, 4000 man kavallerie en 200 kanoniers berekend, met den 8sten December werd zij tot 22,000 man infanterie, 600 man kavallerie en 2500 man artilleristen verhoogd. Ook deze laatste versterkingen schijnen van de armee van den Balkan gekomen te zijn. De staat der bezetting van Siliustria is uit deze lijsten niet op te maken, omdat deze vesting uit het binnenland van het noodige wordt voorzien, hetwelk bij de evengemelde vestingen het geval niet is, daar deze de levensmiddelen over den Donau ontvangen. De troepen zijn, zegt men, in vrij goeden staat, voor zoo verre dit van Turksche troepen kan gezegd worden, en schijnen zeer naar het bevel te verlangen, om over den Donau te trekken, ten einde aan huane roofzucht bot te vieren. Dan van de Russische zijde zijn in de vorstendommen zoodanige maatregelen genomen, dat men voor groote invallen geene vrees behoeft te hebben.

PARYS, den 24sten Januarij.

De heer *de Polignac* is te Parijs aangekomen en heeft reeds een bijzonder gehoor bij den Koning gehad. Hij komt, zeggen de ministeriele bladen, om gewichtige onderhandelingen, betrekkelijk de zaken van Griekenland, welke hij te Londen begonnen heeft, af te doen. Deze uitlegging, merkt de *Constitutionnel* aan, wedspreekt hen niet, die beweerd hebben, dat de heer *de Polignac* in Frankrijk als minister kwam afdoen, wat hij te Londen als ambassadeur ondernomen had, en bewijst voorts, dat tusschen Engeland en Frankrijk over nieuwe plannen, betrekkelijk de zaken van het Oosten, onderhandeld wordt. De *Morning-Chronicle* verzekert, dat beide mogendheden het tegenwoordig volkomen eens zijn, en omringt de voorstellen van den Russischen ambassadeur op de stelligste wijze van de hand zijn geweest. Men kan het derhalve daarvoor houden, dat de komst van den heer *de Polignac* in het ministerie geene toevallige zaak, door de aftreding van den heer *de la Ferronnays* te weeg gebragt, zou geweest zijn, maar veelmeer het begin der uitvoering

van een sints lang beraamd plan, van eene geheele verandering van staatkunde in de buiten- en binnenlandsche zaken, en dat Oostenrijk Rusland zou vervangen hebben bij een tegen-traktaat van den 6den Julij, waarbij de openbare bepalingen van het noodlottige traktaat van 1763 en de gemeene bedingen der jongste traktaten van Aken, Lajbach en Verona weder zouden opgevat zijn.

« Wanneer de heer *de Mortemart*, vervolgt de *Constitutionnel*, den heer *de la Ferronnays* opvolgt, zal er in Frankrijks staatkunde geener verandering komen. Zij zal niet Russisch zijn, en zal niet Engelsch of Oostenrijksch worden. Frankrijk zal dan de gebeurtenissen blijven afwachten, voortgaan met de verbetering van zijn inwendig bestuur, zich langzaam voorbereiden, zich gereed maken voor het tijdstip, waarop de omstandigheden Europa mogten noodzaken, om zich in twee vijandelijke legermagten te verdeelen.

« Met den heer *de Polignac* zal er in het kabinet der Tuileries een andere raad, eene andere staatkunde komen. Het traktaat van 6 Julij zal vervallen; Frankrijk zal zich meer aan Turkije verbinden en zich van Rusland afscheiden. Zouden de gewichtige onderhandelingen, waarmede de heer *de Polignac* belast is, niet dienen moeten tot een traktaat, waarbij alles geregeld en duidelijk gemaakt wordt, wat zich in ons gedrag in het Oosten tegenstrijdigs voordoet?

« De expeditie van den generaal *Maison* scheen aanvankelijk geheel krijgskundig te zijn; thans is zij bijna geheel diplomatiek geworden. Bij haar vertrek, gold het niet slechts de bevrijding van den Peloponnesus, maar ook van Attica, Livadie, en het eiland Eubea; aan Griekenland zouden de oude grenzen en de roemrijke Thermopylen weder gegeven worden. Toen zij er was, werd er spoedig alleen van de bevrijding van Morea en de Cijoladen gesproken; maar de vestingen en sterkten zouden nog door medehulp van Frankrijk in goeden staat gebragt worden. Het zal daarvan ook al niets komen. Onze troepen werden slechts in de maand April verlaten; nu ligt een derde gedeelte daarvan reeds te Marseille en Toulon in quarantaine.»

— De *Constitutionnel* zegt, dat aan den heer *de Mortemart* nieuwe voorstellen zijn gedaan, om het ministerie van buitenlandsche zaken op zich te nemen, en dat men nog hoop heeft hem er toe over te halen. De dagbladen der priesterpartij daarentegen stellen het als zeker, dat de heer *de Polignac* in het ministerie zal komen, en hetzelfde alsdan op eenen geheel aristocratischen voet zal zamengesteld worden, even als in Engeland.

— Sedert eenigen tijd zijn de Spaansche schuldbrieven zeer in miscrediet geraakt. Daar men de renten op haren tijd betaalde, waren er nog altijd lieden, die, door den lagen beursprijs verlokt, dezelve kochten. De dagbladen hebben echter doen opmerken, dat men de renten tegenwoordig waarschijnlijk uit den verkoopprijs betaalde, en dat er een tijd zou komen, dat men geene rente meer zou betalen en dus de Spaansche schuldbrieven alle waarde zouden verliezen. Daarbij heeft ook het ministerie op de beurs eene waarschuwing, ten aanzien dezer papieren, laten doen. Volgens de jongste berigten uit Madrid, is het Spaansche ministerie hierover niet weinig verslagen, en ontveinst het niet, dat, wanneer de beurs van Parijs voor de Spaansche effecten gesloten blijft, men buiten staat zal zijn de renten der staatsschuld te kwijten.

Van den 25sten Januarij.

De dagbladen der priesterpartij geven heden alle hoop op met betrekking tot de door hen gewenschte verandering van ministerie, en de andere dagbladen melden dat de heer *de Renneval* de opvolger van den heer *de la Ferronnays* zal zijn. Gisteren avond moet de zaak beslist wezen.

BRUSSEL, den 28sten Januarij.

De heer *Hughes*, zaakgelaste van de Vereenigde-Staten van Noord-Amerika bij onzen staat, is Woensdag 11. in een bijzonder gehoor bij Z. M. toegelaten, en heeft de eer gehad, Hoogstdenzelven twee brieven van den president, den heer *Quincy Adams*, te overhandigen, waarvan de eene strekt tot gelukwensching over de geboorte der dochter van Z. K. H. Prins *Frederik*, terwijl de andere betrekkelijk is tot de besleissing van het verschil met Engeland, waartoe Z. M. verzocht is: namelijk over de grenzen van de Noord-Oostelijke deelen der Vereenigde-Staten tegen over de Engelsche bezittingen.

— De afdelingen van de Tweede Kamer houden zich voortdurend onledig met de overweging van het ontwerp van wetsboek der criminele regtsvordering. Men verzekert, dat de heer *de Polignac* voor de

mens is eene voordragt tot herstel van de jurij te doen, indien het ministerie zelf daartoe niet besluit.

(Courrier.)

— Dese dagen zijn aan de leden der Tweede Kamer der Staten-Generaal rondgedeeld de antwoorden van de regering, op de aanmerkingen van de afdelingen der Kamer, ten opzichte van het voorgedragene ontwerp eener *transitoire wet*, alsmede eene nieuwe redactie van dat ontwerp, waarin van de veranderingen is gebruik gemaakt, die door sommige afdelingen of leden zijn voorgesteld, en die door de regering zijn toegestemd geworden.

Men verwacht dat eerlang over dit ontwerp, alsmede over de 22 ontwerpen, welke eenige wijzigingen in de aangenomene wetboeken bevatten, het onderwerp der openbare beraadslagingen van de kamer zullen maken.

Het ontwerp van wet, waarbij de oude wetgeving afgeschaft wordt, luidt als volgt:

Art. 1. Te rekenen van den dag der invoering van het burgerlijk wetboek der Nederlanden, zullen zijn afgeschaft en ophouden kracht van wet te hebben, het wetboek van Napoleon, met al de daartoe behoorende besluiten en verordeningen mitsgaders het Romeinsche regt.

Insgelijks zullen op hetzelfde tijdstip zijn afgeschaft de algemeene en plaatselijke gebruiken in de stoffen, welke bij het nieuwe Wetboek worden behandeld.

Art. 2. Het tegenwoordig Wetboek op de manier van procederen in burgerlijke zaken, mitsgaders de besluiten en verordeningen, daartoe betrekkelijk, zullen zijn afgeschaft op den dag der invoering van het nieuwe Wetboek van burgerlijke regtsvordering.

Het tegenwoordige Wetboek van koophandel, mitsgaders de besluiten en verordeningen daartoe betrekkelijk, zullen zijn afgeschaft op den dag der invoering van het nieuwe Wetboek van koophandel.

Het tegenwoordig Wetboek op het strafregt, mitsgaders de besluiten en verordeningen, daartoe betrekkelijk, zullen zijn afgeschaft op den dag der invoering van het nieuwe wetboek op het strafregt.

Het tegenwoordig Wetboek van criminele Instructie, mitsgaders de besluiten en verordeningen, daartoe betrekkelijk, zullen zijn afgeschaft op den dag der invoering van het nieuwe Wetboek van strafvordering.

De tegenwoordige wetten op de samenstelling der regterlijke magt, mitsgaders de besluiten en verordeningen daartoe betrekkelijk, zullen zijn afgeschaft op den dag der invoering van de wet van 18 April 1827.

Art. 3. Ieder Wetboek van het koninkrijk zal in eene doorlopende reeks van artikelen worden vervat, met inachtneming der orde, bij de vastgestelde titels aangenomen, en met zoodanige wijzigingen en verbeteringen, als bij eenige afzonderlijke wetten reeds zijn of nader zullen worden aangenomen, behoudens:

1°. Dat de 12de titel van het 1ste boek van het burgerlijk wetboek, handelende van de akten van den burgerlijken stand, onmiddellijk zal volgen op den 2^{den} titel van dat boek, handelende van Nederlanders en Fremdelingen.

2°. Dat de 5de titel van het 3de boek, handelende van schenkingen, zal worden geplaatst dadelijk na den 9^{den} titel van hetzelfde boek.

Mengelwerk.

REVISIE DER WETBOEKEN.

(Tweede Artikel.)

In een vroeger nommer (van 22 Januarij), hebben wij de noodzakelijkheid van eene geheele herziening der nieuwe wetboeken voor het Koninkrijk der Nederlanden, voornamelijk van den *Nederduitschen* tekst derzelve, die niet alleen van *drukfeilen*, maar ook wel is van *taalfouten* van allerlei aard, trachten aan te toonen. De gebreken van taal en stijl, welke wij daarin hebben aangevoerd, zijn zoo menigvuldig, dat wij er alleen in het eerste boek van het *burgerlijk wetboek* met den honderd zonden kunnen aapwijzen. Het *wetboek van burgerlijke regtsvordering* ziet er, in dit opzigt, niet veel beter uit. Het getuigenis van een achtenswaardig lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal zal een ieder van deze waarheid overtuigen. In de openbare beraadslaging van den 6^{den} Februarij 1828, over het eerste boek van dat wetboek, sprak de heer VAN DEN HOF opmerkelijke woorden: «De zaak der wetboeken is van te veel belang, om daaraan niet alle mogelijke zorg te besteden; het zijn soms financiële wetten, welke dikwijls slechts eenige jaren blijven bestaan, maar zij zijn bestemd om eenwen te duren, en het is van belang dat men, na eenwen, moét kunnen zeggen, dat men, in desen tijd, den volke eene goede regtspleging had gegeven. Te dien einde moet ook de taal der wet goed zijn; doch in dit ontwerp is de *Hollandsche taal* aangenomen. Een weinig verder, zich tot zijne aandacht uit de zuidelijke provincien wendende, zeide de heer VAN DEN HOF: «dat men toch indachtig zoudt zijn, dat de moedertaal van het grootste gedeelte der bevolking hunner provincien dezelfde taal

is als de *Hollandsche*, en dat de *ellendige Hollandsche tekst* (van het wetboek van burgerlijke regtsvordering) even *onverstaanbaar* voor hunner medeburgers zoude zijn, als voor *Friesen* en voor *Groningers*. De redenaar heeft dit zijn advies aan de *Nederlandsche Staats-Courant* medegedeeld, en het is daarin geplaatst in het No. van den 8sten Februarij, opdat de gansche natie zoude weten hoe *ellendig* de *Nederduitsche* tekst der wetboeken zij. Trouwen niemand twijfelt daer meer aan, en men doet vergeefsche moeite, die *ellendige taal* slechts voor *drukfeilen* te willen doen doorgaan. Het ministerieel gezag strekt zich niet tot de taal uit, en wij zullen, onder de vaderlijke regering van eenen geliefden Koning, die zoo zeer al wat goed en loffelijk is bemint, dan ook wel altijd de vrijheid hebben, om slechte taal slecht te noemen; het zij die uit de pen of den mond van eenen minister, eenen referendaris of eenen tweeden comites zij gevloeid.

Men voege hierbij, dat de processen-verbaal, houdende de Aanmerkingen van de Afdelingen der Tweede Kamer der Staten-Generaal, op de aangeboden ontwerpen van de nieuwe wetboeken, zijn opgevuld met de woorden: *slechte redactie! mauvaise redaction!* en wij schroomen niet er openlijk voor uit te komen, dat die aanmerkingen, watten minste den *Hollandschen* tekst betreft, meestal *zeer juist* zijn. En dit zoude dan maar alles zoo blijven, en men zoude in de aangenomene wetboeken slechts *drukfeilen* willen veranderen? Neen, dit is niet mogelijk. De *ellendige* *Hollandsche* taal moet *herzien* en overal, waar het noodig is, *verbeterd* worden; en die verbetering en herziening kan, onzes inziens, niet worden overgelaten aan hen, die voor eene betere redactie hadden moeten zorgen, maar daartoe behooren de Staten-Generaal ook mede te werken. De zaak is van te veel belang. De heer DE SECUS schijnt ook in dit gevoelen te deelen, zoo als men straks zal zien.

Behalve nu dat eene herziening van de wetboeken, onder de medewerking van de Staten-Generaal, allernoodzakelijkst is, met opzigt tot de taal, is zij het daarenboven ook nog ten aanzien van eenige wettelijke bepalingen, die door onderscheiden leden der Kamer alleen zijn aangenomen, in de verwachting van eene revisie; bepalingen, welke waarschijnlijk niet zoudt zijn doorgestaan, indien men zich niet overtuigd had gehouden dat eene herziening plaats zoude hebben, zoo als de heer DE SECUS, lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, zeer juist heeft aangemerkt, in eene afzonderlijke *Nota*, onlangs, bij de afdeeling waartoe hij behoort, ingeleverd, en welk belangrijk stuk, in de *Fransche taal* gesteld, wij hier, ten slotte, vertaald laten volgen:

« Reeds van het begin onzer beraadslagingen, over het *Burgerlijk Wetboek*, af, hebben onderscheiden leden van de Tweede Kamer hun gevoelen geuit, wegens de noodzakelijkheid van eene herziening; zij hebben gezegd, dat zij noodzakelijk was, om uit onze wetgeving vlekken te doen verdwijnen, welke te gering waren om deswege eenen geheelentitel te verwerpen, maar welke het echter onvergeeflijk zoude zijn, daarin te laten blijven bestaan, in den staat waarin de regtwetenschap zich in *Frankrijk* en in *Europa* bevindt.

« Men ontving geen antwoord op deze vraag, dan toen men over den titel van het *huwelijks* beraadslaagde. Toen deden verscheiden leden hunne stem afhangen van de oplossing der vraag of er eene herziening van het *Wetboek* plaats zoude hebben, dan of hunne stem voor altijd beslissende was. De minister van justitie zeide bij de openbare beraadslaging van dien titel, dat, naar zijne meening, eene herziening, voor de afkondiging van het *Burgerlijk Wetboek*, noodzakelijk was; maar dat hij slechts zijn persoonlijk gevoelen kon uiten, daar de zaak geheel van den wil des Konings afhing.

« Toen men nu vervolgens beraadslaagde over den titel van de *procuratoren*, werd de vraag geopperd of men het voornemen zoude toestaan voor de meest, gedurende het jaar geleverd. De redenen van diegenen, die deze vraag bevestigender wijze oplossen, waren zeer bondig. De minister van justitie zeide toen, dat deze aanmerking, slechts in eene afdeling der kamer gemaakt zijnde, over het hoofd was gezien en aan hem niet was medegedeeld; en hij herhaalde toen, verscheiden keeren, dat, indien hij de eer moét hebben, van nog minister van justitie te zijn, dat men het *wetboek* zoude herzien, hij dit artikel in bijzondere overweging zoude nemen en het gouvernement ook daarop zoude opletend maken, onder nootans iets anders dan zijn persoonlijk gevoelen dienangaan te kunnen uiten.

« Zie daar dan, ten minste, de hoop van eene herziening daargesteld. De 22 wetten nu, welke ons zijn aangeboden, kunnen niet als eene herziening der drie wetboeken, waartoe zij betrekkelijk zijn, beschouwd worden.

« Indien men deze wetten wilde doen doorgaan voor eene herziening, zoudt diegenen, die in weerwil van sommige artikelen, welke zij afdurden, geheel titels hebben aangenomen, in de hoop van eene herziening zeer slecht beloofd worden, voor hunne anschikkelijkheid en wanvertrouwen; zij zoudt deswege zoo veel te meer berouw hebben, dat het kwaad onherstelbaar zoude zijn.

„Ik ben derhalve van gevoelen, dat het tijdstip gekomen is dat het gouvernement zich moet verklaren of er al of niet eene herziening van het Burgerlijk Wetboek zal plaats hebben. Zoo ja, of het gouvernement dan van voornemen is zich daarmee alleen te belasten, dan of het de nationale vertegenwoordiging ook daarin zal willen laten medewerken.“

EENDRAGT MAAKT MAGT.

Deze gulden spreuk onzer vaderen, verre van derzelver kracht te hebben verloren, heeft integendeel, in onze eeuw en bij de tegenwoordige gesteldheid van ons vaderland, hare geheele waarde behouden. Ja, ik wens niet door iemand te worden tegengesproken, wanneer ik durf beweren, dat dezelve thans, meer dan ooit, de algemeene leus van een ieder, dien het welzijn des vaderlands ter harte gaat, behoorde te zijn. Thans, meer dan ooit, moet alles, wat enigzins kan strekken om den hand van eendragt te versterken of nader toe te halen, gretig worden te baat genomen; thans, meer dan ooit, is elke poging daartoe loffelijk, maar ook thans, meer dan ooit, moet alles zorgvuldig getweed worden, wat dezen band zoude kunnen verbreken. Schande ruste op hem, die, al was het slechts van ter zijde, zich aan deze heffigschennis schuldig maakt. De drukpers moet en kan vooral dienstig gemaakt worden om dat heilzame doel te bereiken, en dat zoo veel te meer in eenen tijd, daar het lezen van periodieke geschriften dagelijks meer algemeen, ja zelfs voor sommigen eene wezenlijke behoefte geworden is, waardoor het niet missen kan, dat deze geschriften eenen zeer grooten invloed op den openbaren volksgeest uitoefenen. Daar nu het belang van het algemeen, het welzijn en de rust van het vaderland het hoofdoel behoort te zijn, dat de schrijvers van zoodanige geschriften zich voorstellen, moeten zij, volgens mijn inzien, voor alles, en in alles, zoeken eendragt en eensgezindheid onder de ingezetenen des rijks te verspreiden, en zorgvuldig vermijden alles wat hiertoe hinderlijk zijt.

Het verschil van gevoelen, dat in de laatste dagen der zitting van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, tusschen de noordelijke en zuidelijke afgevaardigden, zich openbaard heeft, — schijnt, volgens het gevoelen van sommigen, weder voor eenigen tijd de zedelijke vereeniging van de twee groote gedeelten des rijks te hebben verschoyen, ofschoon ik geloof dat dit verschil van gevoelen meer schijnbaar dan wezenlijk is, is het degenemijns waar, dat er helaas, bij deze gelegenheid, vooral bij de behandeling over de propositie van den heer DE BRÖCKER, en later bij gelegenheid van het budget, woorden en uitdrukkingen zijn gebezigd, welke men liefst daar ter plaatse niet gehoord had, en sommige leden staan hebben aangerood, welke voor de harmonie van het algemeen nadeelig kunnen zijn. Het is te wenschen, en de verlichte vaderlandsliefde van onze vertegenwoordigers strekt ons ten waarborg, dat het vervolg der zitting, waarin zulke hoogstbelangrijke zaken staan ter tafel gebracht te worden, de kernelijste bliken zal opleveren, dat de vergadering afsluitingen is van het denkbeeld, dat zonder eendragt er voor ons land geen geluk denkbaar is.

Er is, volgens mijn inzien, eene zaak welke teederder is, en in de gesteldheid van ons land gevaarlijker gevolgen, met betrekking tot het verbreken der eendragt, hebben kan, dan wanneer men te onbedacht de godsdienst in het spel brengt, daar men niet zelden ziet, dat zij, die uit haren kant niet dan liefde moet prediken, en derhalve geschikt is om te binden, niet om te scheuren, soms de meest tegenovergestelde gevolgen na zich sleept. Trouwens de geschiedenis ligt voor ons geopend. Zij doet ons zien, dat de meeste oneenigheid, de hevigste volkeberederten, ja de bloedigste toebelen hunnen oorsprong gelid hebben uit de onzalige twisten, in den naam van de godsdienst aangevallen. Het is dus plicht, heilige plicht van een ieder rechtgeaard Nederlander, maar vooral van degenen, die de moeilijke, op zeer groote verantwoordelijkheid rustende taak, om voor het publiek te schrijven, heeft op zich genomen, zorgvuldig in zijne geschriften alles te vermijden, wat enigzins het godsdienstig fanatisme (sit denia verbo) bij zwakke gemoederen zoude kunnen aanstoken of voedzel geven.

Daar het bovenstaande gelezen te hebben, zal men het, zoo als ik vertrouw, niet vreemd vinden, wanneer schrijver dezes bejuugt zijne hoogste verwondering, — om geen ander woord te gebruiken — niet te hebben kunnen verbergen, toen hij dezer dagen in een der laatste nummers van den *Courrier de la Meuse* (een der te Luik uitkomende dagbladen) een artikel gelezen had, dat, volgens zijn oordeel, in regt met de hierboven beledene grootsbeginselen strijdig is. Ik wil dit artikel hier in zijn geheel en onvertaalt laten volgen, ten einde men mij niet beschuldige, altho' het aanhalen van eenige zinnen, dezelve uit het verband gerukt te hebben, of door de vertaling het oorspronkelijke niet getrouw te hebben overgebracht.

„Que serons nous dans six semaines, dans un mois. Ce n'est pas sans inquiétude que nous faisons cette question. L'opinion publique est forte, les vœux de la nation sont presque unanimes, le ministère s'affaiblit de plus en plus, mais il ne fait pas nous dissimuler les dangers qui nous environnent. La division s'est faite dans la seconde chambre: midi et nord, Belgique et Hollande, Ca-

tholicisme et Protestantisme! malheur à nous si de pareils agens vont se combattre.

Il y a dans notre état une plaie que nous n'avons osé sonder jusqu'à présent, c'est la tendance, c'est l'action du protestantisme. Cette tendance n'est pas aussi manifeste en Belgique qu'en Hollande; mais il est à craindre qu'elle ne frappe bientôt les regards des moins clair-voyants.

Quoique nous aions déjà une foule de faits sur cet objet, nous différerons d'en faire usage; nous n'en ferons usage que lorsque nous aurons été poussés à bout. — Le moment approche-t-il? peut-être. Cette pensée est pénible. — Il est probable que nos lecteurs ne nous comprennent pas tout à fait. Qu'ils prennent patience. Nous ne pouvons commenter nos paroles aujourd'hui.

Le projet de loi sur la presse et le budget decennal, voilà ce qui va décider de notre situation, et probablement pour longtemps. Il n'y auroit rien à craindre, si la lutte n'avait lieu qu'entre le ministère et la nation, s'il ne s'agissait que d'esclavage ou de liberté, d'oppression ou d'affranchissement. Malheureusement il est à prévoir que d'autres élémens encore vont entrer dans cette lutte.

Ik laat het aan het oordeel van ieder onpartijdig lezer over, hoedanig zijne denkwijze, hetzij in het staatkundige, hetzij in het wijsgeerige, ook zij, of zulke uitdrukkingen, in ons land en in onzen tijd gebezigd, geschikt zijn om de zoo noodige eendragt te bevorderen, dan of zij niet veel eer aanleiding geven om aan twist en tweedragt voedzel te geven, of ze aan te stoken? Verre van mij de gedachte, dat dit laatste het doel van de schrijvers van den *Courrier de la Meuse* geweest is, en men zoude mijne bedoeling geheel miskennen, wanneer men mij, door de aandacht op dit artikel te willen vestigen, wilde verdenken, van de harteijke en lage rol van aanklager te willen spelen.

Warme voorstander van de vrijheid van drukpers, ons door de grondwet van staat gewaarborgd, wil ik den schrijvers van den *Courrier de la Meuse* geenszins het regt betwisten, om hunne gevoelens door middel van de drukpers bekend te maken; maar ik wil slechts die van het gouvernement hebben uitgelokt, om op zulke artikels het oog te houden, en dezelve te bestrijden: niet met vervolgingen en processen, — want, behalve dat zulke maatregelen in mijn oog niet grondwettig zijn, is het zeker, en de ondervinding heeft het ons geleerd, dat zij geen doe treffen; — men behoort dus volgens mijn oordeel, het kwaad dat de vrije drukpers geschied kan, in een constitutioneel land, door middel van de drukpers zelve te bestrijden; want hier is het waarheid, dat het middel te gelijk met de kwaal aanwezig is.

Eene beschuldiging, zoo als in het boven aangehaald artikel vervat is, is te zeer geschikt om de gemoederen te verbitteren en te verdeelen, dan dat het gouvernement dezelve met stilzwijgen kan beantwoorden; want men niet in den beginne zulke principes met bondige redenen wederlegt, dan gaat men al verder en verder, en het publiek, ziende dat men er niets tegen zegt, komt al ligt in het denkbeeld, dat er niets tegen te zeggen valt; hier is het spreken plicht, heilige plicht, het stilzwijgen lafhartigheid, en in de gevolgen, ik herhaal het, ten uiterste gevaarlijk.

Daar de *Gazette des Pays-Bas*, voor zoo verre mij betreft, is thans het eenige dagblad is, dat, met een min of meer, officieel karakter bekleed, de partij van het gouvernement in dezen moet trekken, (want de Staats-Courant, hoewel wij haar in dezen alle segt toekennen, acht het nog toe van hetzelfde geen gebruik te willen of te mogen maken) zohoop en vertrouw ik, dat zij zich hierloer niet te vergeefs zal hebben laten uitnoodigen. *Unanim!*

Een vriend van burgerlijke en

godsdienstige vrijheid.

Vraag van de Redactie. Behooren artikels, als het boven aangehaalde van den *Courrier de la Meuse*, wel tot dezaken, welke wederlegd moeten worden? Is het niet genoeg dezelve eenvoudig aan het groote publiek mede te deelen, zoo als zij zijn?

UITTREKSEL VAN DE ADVERSARIA VAN U.

Minister. Een tweelachtig weken, groot en klein toevan: een heeft hawijs geien, dat naar het tighknam of door gebort, groote Ministers naar de ziel klede waren, en daarentegen dat kleine Ministers groote ziele hadden. — Als zij het iedereen naar den zin willen maken, moeten zij cameleons zijn, en zich geheel anders in de salons der vorsten, dan voor de oogen des volks vertoonen. Een, die het gewigt van zijn ambt gevoelt, zal noch de vleger des volks, noch die des vorsten zijn. Doch de SULLY'S en CANNINGS zijn nog zeldzamer dan witte raven.

Verantwoordelijkheid der Ministers. Volgens het gevoelen van sommige Ministers een wasson naar (men zie de aanspraak van Zijn Excellentie den heer VAN MAANEN ter verdediging der wet van 20 April 1815); volgens het gevoelen van andere Ministers, iets dat de zekerste waarborg tegen misbruiken der regering uitmaakt. (Vergelijk de aanspraak door den graaf VAN STAMFORDT, als Minister van buitenlandse zaken gedaan, in eene zitting van het Zwedsche Ridderhuis.)

Schurft. Oudtijds een nitslag, die zich aan de huid plaatste, doch nu door pseudo-medici naar binnen gedreven: van daar, dat men in onze dagen zoo vele schurfsde zielen vindt, die bevende den dag te gemoet zien, dat zij ter verantwoording zullen worden geroepen; in deze niet ongelijk aan schurfsde paarden, die voor den roskam vreezen.

Depot ter Griffie. Zoo veel als begraven.

Explicatieve Ministeriele circulaires knagen aan de wetten, gelijk de paalwormen aan onze zee-weringen; beiden veroorzaken onberekenbare schaden. Men zoude weldoen om premien uit te loven, ten einde de oorzaken, waaruit beiden ontstaan, te ontdekken en weg te nemen.

Belastingen zijn voor het volk, dat wat de predikaten voor den adellijken zijn; beiden hebben zij dezelve geërfd, zonder er iets voor te doen, beiden kunnen met geld worden betaald.

Ambtenaren. Die van hetzelfde vak, in onderscheidene gedeelten des rijks, hebben niet zelden eene zeer onderscheidene wijze van zien, van wetuitlegging en van behandeling der belastingschuldigen. De eenige reden hiervan schijnt te moeten gezocht worden, in het spreekwoord: zoo veel hoofden, zoo veel zinnen, daar de hoofden der verschillende takken, van het zelfde vak, als nacht en dag verschillen. Is de hoofd-ambtenaar een braaf, menschlievend man, een ware vriend van Koning en vaderland, dan zijn al zijne onderhoorigen, tot de minste commies toe, beleefd en inschikkelijk; is hij daarentegen een pluimstrijker, die door hooge stortingen en vele bekeningen naar gunstbestijft streeft, dan is hij tevens hard en onmenschelijk, en dan zijn al zijne onderhoorigen onmenschelijke toepassers der wetten, die niet vragen of er fraude bestaat, maar bloot, of de doode letter der wet overtreden is. Men kan zulk eene reeks van ambtenaren gevoelig vergelijken bij de rijen looden soldaten, waarmede zich de kinderen vermaken; zoodra het hoofd der rij zich voor over buigt, vallen al de onderhoorigen in eene gelijke richting.

Houden en ontslaan. Een Vorst, die eenen minister, van wiens kwade of verkeerde praktijken hij zich overtuigd heeft, houdt, handelt even verkeerd als een, die den zijnen, op het gescreetw der menigte, ontslaat.

Argus No. 20. De redacteur houdt hierin, om zijn stelsel te getrouw te blijven, weder eene apologie op zich zelve. In de recensie des heeren HILBRIDYKS Avondschemering, gedrukt bij J. SACRE 1828, lezen wij toch bladzijde 155: Wij betuigen den heer WAP onzen dank, voor de bezorging dezer uitgave, die alles overtreft, wat wij tot nog toe in het dichtkundige vak van eenige pers, hier of elders ontvingen, enz. enz. Men ziet dus, dat de heer WAP, als een echte STEVEN VAN DER KLOK, van alle markten te huis is; hij bezit de graaf van met de heiligste zaken den spot te drijven, trots de lichtzinnigste Franschman; van de jezuiten te dienen zonder een jezuit te schijnen; van te pleiten voor des minister als of hij er voor betaald werd; van te recenseren eigen grondig als onpartijdig; van een weekblad te schrijven, waarvan men te vergeefs de wedergade zoeken zal; van verzen maken die zonder enige gebreken zijn, en boven dat alles nog de bekwaamheid van de uitgave van boeken te surveilleren, als eenen anderen ELZEVIER; zoo dat alle noordelijke en zuidelijke drukkers het voor de oogen begint te schameren; van een zijner bekwaamheden, die in het vak van de darye, namelijk, hebben wij nog geene bewijzen, maar dat spreekt van zelf, zoo iets is voor zulk een omnis homo maar bijwerk.

Korsten-liefde. Noch de luidruchtige kreten des volks, noch de gezangen der vaderlandsche barden kunnen haar bewijzen; de teuredankheid en het geluk der natie zijn hare onwraakbare getuigen.

ZUTPHEN, den 27 Januarij.

Bij het laatstgemelde zetal van predikanten hebben Oud-Ouderlingen nog gevoegd Do. J. M. Gunning, predikant te Vlaardingen.

GESCHIEDKUNDIGE HERINNERINGEN.

Den 28sten Januarij 1668 werd FREDERIK IV., Koning van Denemarken, geboren.

Den 28sten dito 1822 had er een zware brand te Bergen in Noorwegen plaats, waarvoor een aanzienlijk getal huizen eene proof der vlammen en vele inwoners van lutne bezittingen beroofd werden.

Den 29sten dito 1675 werd door de provisionele regering in Gelderland het Hertogdom Gelder en het graafschap Zutphen aan Zijne Hoogheid opgedragen, die deswege den raad der andere gewesten innam: Utrecht ried hem, om die hooge waardigheid (tot welke de raadpensionaris FACEL met eenigen zijner familie, te Nijmegen den grond gelegd en den weg gebaan had) aan te nemen. In Holland waren Haarlem, Delft, Leyden, Amsterdam, Gorinchem, Enkhuizen en Middelburg voor het afslaan dier waardigheid; andere steden waren daarentegen voor het aannemen, nog andere wilden zich naar 's Prinzen welgevallen schikken, die eindelijk, om allen argwaan tegen zijn persoon en inzichten geen voet te geven, de hooge overheid over Gelderland van de hand wees.

Den 29sten dito 1695 overleed P. HERMAN, hoogleeraar in de kruk-kunde.

SCHOUWBURG TE ARNHEM.

De Nederduitsche Tooneelstukken, onder Directie van de Heeren OBELT, KUP en DE KONING, en protectie van Z. K. H. den Prins van Oranje, zullen de eer hebben ten Toonele te vertoonen, Op Zaterdag, den 31sten Januarij 1829.

ABALLINO OF DE GROOTE BANDIET.

Groot en alom vermaard Treurspel in 5 Bedrijven, naar het Hoogduitsch van ZHOKKE. In zeer vele jaten niet alhier, maar overigens nog bij herhaling met goedkeuring vertoond; en versierd met dezelfde Costumes, Decoratiën en verderen Toestel, zullende de Heer DE KONING de rollen van ABALLINO, de Grijsaard en FLOBOARDO vervullen.

NB. Om de uitgebreidheid van dit Stuk, en ten einde zoo vroeg doenlijk deze Representatie te eindigen, zal men dien avond met klokslag van half zes ure beginnen, en dien avond geen Nasluk plaats hebben.

ARNHEM, den 25sten Januarij 1829. Heden is gelukkig van een DOCHTER bevalen Vrouwe G. A. ARRIËNS, geboren BARONESSE VAN ECK.

A MORTISATIE-SENDPAART. De AGENT van het DOMEIN te ARNHEM, maakt bij dezen bekend, dat, te rekenen van heden, de STRAATWEGEN, in zijn Ressort gelegen, gedurende de ingevallene doof, gesloten zullen zijn voor de Dilligences voor meer dan negen personen ingerigt, alsmede voor Karren en Vrachtwagens, met 500 Nederland-sche ponden en daarenboven beladen.

Arnhem, den 29sten Januarij 1829.

De Agent voornoemd, J. VAN LAMSWERDE.

Op Maandag, den 23sten Maart 1829 en volgende dagen, telkens te beginnen des morgens ten 9 ure, zal men op het Kasteel van Biljoen te Velp, ten overstaan van den aldaar residenten Notaris van ROSENTHAL, publiek erf-huis wijze verkoopen:

Eenen aanzienlijken en netten, I. N. B. O. E. L. bestaande in el-lerhande MAHONIE, en GLADHOUTEN, MEUBELLEN, PENDULES, SPIEGELS, SCHILDERIEN, KRISTAL, GEKSTORCELEIN, VERLAKT, SPA, en AARDEWERK, welgevulde BEDDEN, PAARDENHAREN, MATRASSSEN, SMIRNASCHE en andere VLOERKLEEDEN en hetgeen verder ten dage voorschreven ter verkoop zal worden aangeboden.

De Goederen zullen den 19den en 20sten Maart te voren, van des voormiddags ten 10 ure tot des namiddags ten 3 ure, voor een ieder te zien zijn.

Bij J. NOMAN te Amsterdam, zijn gedrukt en te bekomen de volgende Werken, en mede te bekomen bij C. G. J. VAN STADEN te Amsterdam:

- I. GRONDWET van het KONINGRYK DER NEDERLANDEN met het Weener Congres, benevens Pacificatie van Gent en de Unie van Utrecht, waarop 's Lands verdediging gebouwd is, volgens Acte van 1815, — Reglement ten Platte Lande, en Reglement op de correspondentie bij fischang en hoog opperwater, op de Rivieren de Lek, de Waal, de Maas, Yssel en Oude Rijn en de Lijmersche Overlaat, benevens Dijkregeling van alle Dijk-Collegien en Dienstorders langs de Rivieren, prijs 1.25
- II. HANDLEIDING van al de Oude en Nieuwe, prijs 1.60
- III. HANDBOEK voor de Besturen van Dijken, Polders, Bruggen, Wegen, Waters en Boschen, Dienstig voor alle Hooghe en andere Heemraadschappen, Dijkcollegien en Dijkcollegien in de Nederlanden, prijs 1.60
- IV. HANDBOEKJE of uitgerekende Tafels, dienende ter herleiding van uren gaans tot Nederlandsche Mijlen, tot Declaratiën van Reiskosten op te maken, prijs 1.00
- V. HANDBOEK der Wetgeving, betrekkelijk tot de Wetten der Reg- en 1824. Tweede druk 1827, prijs 1.25
- VI. C. BAX, WETGEVING betreffende het stelsel van Directie en Indirecte Belastingen. In plaats van 500, prijs 2.60
- VII. DITO in klein Zak-formaat, kartonne bandje, prijs 2.00
- VIII. HANDBOEK van Herleidings-Tafels van alle oude en nieuwe maten en gewigten, alsmede van 20 oude verschillende Koormaten van 80 plaatsen in ons Vaderland, alsmede van Wijn, Brandewijn, Jenever, Bier en Olij, Akkermaat, Voetmaat, Lijngmaat en Gewigten, prijs 1.25
- IX. HANDBOEKJE voor Koormeters en Bakers, van alle oude Koormaten in de nieuwe, prijs 0.50
- X. HANDBOEK of Nieuw Algemeen Tarief ter herleiding van al de Geldspecien in de Noord- en Zuidelijke Provinciën, met 61 Afbeeldingen der Munten, prijs 1.00
- XI. HANDBOEK der Wetten voor Schoolepzieners en Onderwijzers der Jeugd, met een breedvoerig Register, 2 deelen, prijs 2.50
- XII. DITO 2de deel apart, prijs 1.25
- XIII. HANDLEIDING of Tarief van In- en Uitgaande Regten, van alle Koopmansgoederen, vermeerderde druk, zak-formaat, prijs 1.25
- XIV. DITO met blanko kolommen tot invulling der Regten, prijs 1.00
- XV. HANDBOEKJE van Tafels van een peccent, berekend tot 10 procent; alsmede uitgerekende Tafels van de 12 gedeelten der Directe Belastingen, prijs 1.25
- XVI. VERZAMELING van al de Wetten en Besluiten omtrent het Notarieel vak, verzameld door GOUX, prijs 3.00